

**MAGYARORSZÁG
PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSA A
2021-2027 IDŐSZAKRA VONATKOZÓ
KOHÉZIÓS FORRÁSOK FELHASZNÁ-
LÁSÁRÓL**

Tervezet

2021. február 5.

Tartalom

1. Szakpolitikai célkitűzések kiválasztása.....	3
1.1 Magyarország gazdasági helyzete és jövőképe	3
1.2 A szakpolitikai célkitűzések kiválasztásának indoklása.....	4
2 Szakpolitikai választások, koordináció és kiegészítő jelleg	15
2.1 A szakpolitikai döntések összefoglalása és az egyes alapoktól várt fő eredmények.....	15
2.1.1. 1. szakpolitikai célkitűzés: Intelligens Európa	15
2.1.2. 2. szakpolitikai célkitűzés: Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa.....	16
2.1.3. 3. szakpolitikai célkitűzés: Jobban összekapcsolt Európa.....	18
2.1.4. 4. szakpolitikai célkitűzés: Szociális Európa.....	19
2.1.5. 5. szakpolitikai célkitűzés: A polgárokhoz közelebb álló Európa.....	21
2.1.6. Igazságos Átmenet.....	22
2.2 Koordinálás, elhatárolás és kiegészítő jelleg az alapok között valamint – ahol releváns – a nemzeti és regionális programok összehangolása	24
2.2.1 Az egyes operatív programok közötti lehatárolási megállapodások és kérdések.....	24
2.2.2 A PM hatálya alá tartozó alapok közötti kapcsolódás	26
2.2.3 ESZA+ és ERFA közötti elválasztás és együttműködés	27
2.3 Az alapok és uniós eszközök közötti szinergiák, kiegészítő jelleg	30
2.3.1 Kapcsolódás a PM hatálya alá tartozó alapok és a közvetlen uniós források között.....	30
2.3.2 Kapcsolódás a PM hatálya alá tartozó alapok és az Újjáépítési és Alkalmazkodási Eszköz (RRF) között	30
3 Az igazgatási kapacitás megerősítése érdekében meghozandó intézkedések összefoglalása	32
4 Integrált beavatkozások a demográfiai kihívások és/vagy a térségi, regionális különbségek kezelésére	34

1. Szakpolitikai célkitűzések kiválasztása

1.1 Magyarország gazdasági helyzete és jövőképe

Ütésállóság és pénzügyi stabilitás

Az inkluzív növekedés, a regionális és társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése, a tudás- és egészségmegőrző rendszerek fejlesztése mind fontos részét képezik a kormány prioritásainak 2010 óta. A kis- és középvállalkozások megerősítése szintén szerepel a célkitűzések között, akárcsak a digitális és zöld átállás.

A 2008-as globális pénzügyi válság után az adócsökkentés, a munkahelyteremtés és az új inkluzív növekedési modell tette lehetővé a pénzügyi és gazdasági sérülékenységek csökkentését. Bár 2009-ben komoly visszaesés volt tapasztalható a magyar GDP növekedésben, 2013 óta már gyorsabban növekszik, mint az EU-s átlag, főleg a magas beruházási rátának köszönhetően. A COVID világjárványt megelőzően ez a trend stabilnak bizonyult. A kormánynak még a hiányt is sikerült csökkentenie ez idő alatt, míg a háztartások részéről a megtakarítások növekedése volt tapasztalható. A növekedést elősegítő gazdaságpolitika és a fegyelmezett fiskális politika egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy az államadósság a 2008-as szint alá csökkenjen. A kkv-k termelékenysége folyamatosan növekszik, akárcsak a munkaalapú gazdasági modellnek köszönhetően a foglalkoztatási ráta. Összességében, a pénzügyi és gazdaságpolitika növelte mind a gazdaság, mind a társadalom ellenállóképességet.

Inkluzív gazdasági növekedés

A gazdasági növekedés a népesség egészét érinti: lecsökkent a súlyos anyagi nélkülözésben élők és a szegénységi kockázatnak kitettek aránya, valamint csökkentek a jövedelmi egyenlőtlenségek is.

A magyar gazdaságpolitika szerepe az inkluzív növekedés megvalósításában

A jövedelemátcsoportosítás a globális felső tízezertől vesz el különböző adófajták használatával (szektorális különadókkal, az államadósság kamatmegtakarításaival) és a középosztálynak kedvez (egykulcsos személyi jövedelemadó, családi adókedvezmények, a családtámogatási rendszer további elemeivel).

A nemzeti fejlesztési célok fő súlypontjai

Magyarország 2030-ig szóló kiemelt célkitűzése a gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése a kedvezőtlen helyzetű térségek fejlesztése mellett. A társadalmi, gazdasági, környezeti és humán fenntarthatóság összhangja biztosíthatja nemzeti erőforrásaink, a jövő nemzedékek lehetőségeinek hosszútávú megőrzését, alkalmazkodóképességünket a hazai, térségi és globális kihívásokra.

Jövőképünk megvalósításához 2030-ra

- sikerül stabilizálni a születésszámot, illetve a halálozások száma a születésszám közelébe kerül;
- az alacsony hozzáadott értékű munkahelyek száma csökken, ezek helyét magasabb képzettségigényű munkahelyek veszik át;
- a magyar bérek szorosan megközelítik a nyugat-európai államoknál tapasztaltakat;
- a gazdaság, a közlekedés és az energiatermelés zöldítésével csökken az üvegházhatású gázok kibocsátása, melynek eredményeként javul a környezeti tényezők minősége;

- biztosítottá válnak a lehető legszélesebb körben a gyors és biztonságos fizikai és digitális hozzáférés, valamint kapcsolattartás feltételei;
- a javuló egészségügyi szolgáltatások segítik az állampolgárokat jó és javuló egészségi állapotuk minél hosszabb ideig tartó megőrzésében, melynek köszönhetően a magyar lakosság átlagéletkora és az egészségben eltöltött életevek száma tovább nő;
- a magyar oktatás egyszerre készíti fel a tanulókat a globális kultúra megértésére és a magyar kultúra művelésére, az egészség- és környezettudatos életvezetésre, valamint a digitális lehetőségek kiaknázására;
- népszerűvé válik a vidéki életmód, javul a vidék megtartó ereje;
- mérséklődnek az országon belüli területi és társadalmi különbségek;
- felélénkül a Visegrádi országok közötti kereskedelem, bővülnek a közlekedési kapcsolatok, továbbá Magyarország kiemelt szerepet vállal a Kárpát-medencei gazdasági térség megszervezésében.

1.2 A szakpolitikai célkitűzések kiválasztásának indoklása

Magyarország a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó Általános Rendelkezőkben (CPR) rögzített 5 szakpolitikai célkitűzés mindegyike esetében tervez beavatkozásokat. Ennek részletes indoklását a következő táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzések kiválasztása, indokolással

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzések kiválasztásának indoklása
PO1 Versenyképesebb és intelligensebb Európa	1. Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz 2. Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (elektronikus közszolgáltatások) 3. Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	ERFA EMFF	<ul style="list-style-type: none"> • A magyar gazdaság további növekedése csak a termelékenység növelésével és a mélyreható technológiai változásokhoz alkalmazkodással érhető el. Eme korszakváltás jelentőségét a COVID-19 járvány is felértékelte. A jövőben a demográfiai folyamatokkal összhangban az élőmunka termelékenységét jelentősen növelni kell; • fontosabbá válik a cégek versenyképessége, reagálási, megújulási képessége; • a digitális világhoz igazodó termelési, értékesítési, szervezési megközelítésekre van szükség; • megnő az új termék, eljárás, üzleti modell kialakításának jelentősége; • erősödik a képzett munkaerő iránti igény – az akvakultúra és feldolgozás területét is beleértve - és verseny, a képzési, továbbképzési tevékenységek és szolgáltatások jelentősége; • felértékelődnek a zöld, környezetet kímélő technológiák mind az energetika, mind az anyaghasználat területén (az akvakultúra és halászati célokkal kapcsolatban is); • az automatizálható munkakörök magas aránya egyszerre jelent gazdasági lehetőséget, alkalmazkodási kényszert. <p>Magyarország az EU-27-ek között a 19. helyen áll az időarányos</p>

		<p>(GDP/ledolgozott órák) és 25. az egy foglalkoztatottra jutó termelékenység¹ szerint. A magyar gazdaság versenyképessége az elektronizáltság és automatizáltság növelésével és a nagyobb hozzáadott értékű termékek felé való elmozdulással javítható, amihez elengedhetetlen a munkaerő át- és továbbképzése, melynek támogatása a PO1 és a PO4 alatt tervezett. A robotizáció és az automatizáció kihasználása ugyanakkor még alacsony (3%).²</p> <p>Magyarország a mérsékelt innovatív országok közé tartozik a GDP arányos K+F ráfordítások aránya 1,53%.³ A kutatói infrastruktúra csak néhány intézményben éri el a kívánatosan magas színvonalat, illetve a kutatói humán erőforrás is megerősítésre szorul. Probléma a vállalkozások alacsony innovációs hajlandósága, nemcsak a fejlesztések, de a meglévő újítások alkalmazása terén is.⁴ Ez a probléma megjelenik az akvakultúrához és halászathoz kapcsolódó ágazatoknál is. Az országspecifikus ajánlások közül ezekhez a területekhez kapcsolódóan, a gazdasági helyreállítás érdekében, valamint a zöld és digitális átmenet elősegítéséhez szükséges a magánbefektetések növelése.</p> <p>A PO1 tervezett beavatkozásai az Intelligens Szakosodási Stratégián (S3) alapulnak, amely stratégia meghatározza a kkv fejlesztés, a K+F+I, a digitalizáció és a hozzájuk kapcsolódó képzés témakörének fejlesztési irányait. Ez összhangban van az országspecifikus ajánlások digitális átállás és K+F+I fontosságára fókuszáló részeivel. Magyarország továbbra is az alacsony teljesítményt nyújtó országok között van a digitális vállalati technológiák integráltsága (26. hely)⁵, a digitális készségek (19. hely)⁶ és a digitális közszolgáltatások területén. A digitális innováció serkentésével, a beruházások, fejlesztések esetén a digitális átállás középpontba helyezésével (ld. 2020/3. CSR) biztosítható a gördülékenyen működő egységes piac fejlődése.</p> <p>A potenciális digitalizációt minden szegmensre ki kell terjeszteni (oktatás, vállalkozások, közszolgáltatások) a hatékonyság és hatásosság növelése érdekében.</p>
--	--	---

¹ Eurostat – [Labour productivity per person employed and hour worked](#)

² Eurostat – [25% of large enterprises in the EU use robots](#)

³ Eurostat Data Browser - [Research and development expenditure, by sectors of performance \(% of GDP\)](#)

⁴ KSH – [Kutatás-fejlesztés, 2017](#) (13. ábra)

⁵ Digital Agenda Scoreboard 2020 - <http://digital-agenda-data.eu>

⁶ Digital Agenda Scoreboard 2020 - <http://digital-agenda-data.eu>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzések kiválasztásának indokolása
PO2 Zöldebb Európa	<p>1. Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz</p> <p>2. Integrált Közlekedés-fejlesztési Operatív Program Plusz (városi-elővárosi közlekedés)</p> <p>3. Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz</p> <p>4. Digitális Megújulás Operatív Program Plusz</p>	ERFA, KA	<p>Magyarország az energiaellátás biztonsága, az ÜHG kibocsátás és a légszennyezés csökkentése érdekében a hatékonyabb és takarékosabb energiafelhasználást, illetve a megújuló energiaforrások (kiemelten a napenergia, biomassa és a geotermikus energia) fokozott alkalmazását támogatja. A megújuló energiák részaránya a bruttó energiafogyasztásban⁷ harmadával elmarad az EU-27 átlagától. Ennek érdekében a megújuló energiaforrások kiterjedt alkalmazása mellett a villamosenergia hálózatba integrálására szolgáló hálózatfejlesztésekre is szükség van.</p> <p>A magyar épületállomány (a lakó- és középületek esetében is), illetve a távhőrendszer más tagországokhoz képest kedvezőtlenebb épületenergetikai jellemzőkkel bír. A helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseknek ugyancsak fontos szerep jut az energiahatékonysági és megújuló energia célok elérésében. A vízgazdálkodás területén a vízbőség és az aszályok kezelésére egyaránt alkalmas infrastruktúra fejlesztése; a katasztrófavédelem területén a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség fejlesztése szükséges.</p> <p>Nincsenek kellően kihasználva a körforgásos gazdaság nemzetgazdasági, nyersanyag megtakarítási és környezetvédelmi hasznai. A hulladékkezelés és a lerakóba kerülő hulladék aránya csökken.⁸ A lakossági hulladék szelektív gyűjtése azonban sok térségben még csak nagyon alacsony arányban valósul meg.</p> <p>Az ivóvizet és a keletkező szennyvizek tisztítását biztosító közművek hatékonysága, kiépültsége még fejlesztendő. Az ivóvízellátó hálózatokon nagy a hálózati vízvesztés. Az országspecifikus ajánlásokkal összhangban a szennyvíztisztító telepeken további beruházások szükségesek a megfelelő szennyvíziszap kezelés kialakítása érdekében.</p> <p>Az egykori nehézipar, katonai és a hadiipari tevékenység által hátrahagyott maradandó talajszennyezések felszámolása nem oldott meg teljes körűen.</p> <p>A Natura 2000 területek és védett természeti területek megóvása egyre nagyobb kihívást jelent – az akvakultúra és halászat szempontból is. A hazai zöldinfrastruktúra rendszere az ökoszisztéma-szolgáltatások minősége és mennyisége szempontjából sem tudja teljeskörűen betölteni szerepét.</p> <p>A városi levegőminőségért és a lakosokat érő zajterhelésért nagymértékben felelős a közlekedés. Ezért is fontos a tisztább, takarékosabb közlekedési módok elterjedésének támogatása az elektromos autózás és a közösségi közlekedés (elektromos buszok, villamos, vasút) terén. Budapest Mobilitási Terve (2019. április) kiemeli, hogy a közlekedési kibocsátásnak csökkennie kell, és előtérbe kell helyezni az alacsonyabb fajlagos energiafogyasztású közlekedési módokat, a tömegközlekedés és a kötöttpályás közlekedési módok használatát, va-</p>

⁷ Eurostat [Share of energy from renewable sources](#)

⁸ KSH [Környezeti helyzetkép, 2018.](#)

		<p>lamint a nem motorizált közlekedési módoka</p> <p>Vidéken a közlekedési eredetű légszennyezettség mellett magas a háztartások károsanyag-kibocsátása is a korszerűtlen fűtés (kiemelten a széntüzelésű kályhák) miatt - összefüggésben a fűtési hálózatok alacsony energiahatékonyásával.</p> <p>A Fenntartható Városi Mobilitási Tervvel összhangban a HÉV (járművek, hálózat) és az intermodális átszállókapcsolatok fejlesztésével jelentős elővárosi utasforgalom terelhető át a közösségi közlekedésre.</p> <p>A zöld infrastruktúra területen is kiemelt jelentősége van az új digitális technológiák alkalmazásának és az erre épülő szolgáltatások kialakításának. A digitális ökoszisztéma kedvező környezeti szerepe elsősorban az utazási költségek mérséklődésében, az energetikai hálózatok és az energiafelhasználás optimalizálásában a közlekedési rendszerek informatizálásában a települések és épületek szintjén egyaránt értelmezhető intelligens megoldások és az úgynevezett „zöld IT” technológiák fejlesztésében testesül meg.</p> <p>Az akvakultúra és a halászat szempontjából a szélsőséges klímaviszonyok hatással vannak a vízben élő organizmusok eloszlására. A vízminőség romlása a kórokozók elterjedését, valamint az invazív fajok megjelenését és elszaporodását eredményezi, ezáltal módosítja a fajösszetételt, ami hatással van a halfaunára, így befolyásolja a teljes ökoszisztémát, és csökkenti az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Az akvakultúra és halászati politikával összhangban, a jól szabályozott halgazdaságok tudatos halgazdálkodással hozzájárulnak a vízi ökoszisztémák megóvásához. A kiterjedt halastavak ezen kívül víztisztító létesítményként is működnek, és gyakran tisztább vizet bocsátanak ki, mint amelyet befogadnak. Mivel számos magyar tógazdaság NATURA 2000 területen található, így a tavak biológiai sokféleségének javítására irányuló tevékenységek hozzájárulnak a NATURA 2000 célkitűzések megvalósításához is. A fenntartható természetesvízi halgazdálkodás szintén hozzájárul a vízfolyások ökológiai állapotának és a vízminőség javításához, ami összhangban van a 2000/60/EK Víz Keretirányelv (VKI) célkitűzéseivel.</p>
--	--	---

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzés kiválasztásának indokolása
PO3 Jobban összekapcsolt Európa	<p>1. Integrált Közlekedés-fejlesztési Operatív Program Plusz</p> <p>2. Digitális Megújulás Operatív Program Plusz</p>	ERFA, KA	<p>A közlekedési infrastruktúra hiányosságai is gátolják a magyar gazdaság nemzetközi versenyképességének további erősödését, mind a szolgáltatások színvonala, mind kapacitásai terén. A tervezett beavatkozások a Nemzeti Közlekedési Stratégiával és az EU Fenntartható és intelligens mobilitási stratégiájával összhangban vannak.</p> <p>A vasúti pályák műszaki állapota csak néhány szakaszon kielégítő, vasútvonalaink többségén továbbra is az európai átlagtól jelentősen elmarad a haladási sebesség. A hálózat mindössze 41%-a villamosított⁹, amit a környezet- és klímavédelmi szempontok miatt növelni szükséges, hogy elősegítsük a fenntartható és hozzáférhető közlekedési módokat és megfeleljünk az ország-specifikus ajánlások zöld átállásra vonatkozó részeinek.</p> <p>Az utasforgalom alapvetően az agglomerációs hivatásforgalomra¹⁰ összpontosul. A három legnagyobb utasforgalmú vonal (Bp.-Vác, Bp. Szolnok, Bp. Székesfehérvár) forgalma 34,5 millió fő volt a 70 milliós teljes utasforgalomból 2018-ban¹¹. Ezek a legkihívatóbb vonalak, azonban a biztosítóberendezések és a pálya fővároson belüli részei felújítására szorulnak.</p> <p>Az utasforgalom szolgáltatási színvonalának javítása és a környezetbarát közlekedés érdekében, az ország-specifikus ajánlásokkal összhangban, a vasúti gördülőállomány korszerűsítésre szorul (mozdonyok, személy és motorkocsik beszerzése).</p> <p>A vasúti tranzit teherfuvarozás jelentős exportágazat. Jövedelmezőségének fenntartása a TEN-T hálózaton az átjárhatóságot javító beruházásokat tesz szükségessé.</p> <p>A közúthálózat esetében a meglévő gyorsforgalmi szakaszok egységes hálózattá kiépítése, a szűk keresztmetszetek átalakítása a cél. Ezt célozza az autópályák (TEN-T) államhatárig történő teljes kiépítése. Ezzel gyorsul, egyben biztonságosabbá válik a közúti tranzitforgalom. Továbbra is nagy az igény a városokat elkerülő szakaszok és TEN-T elérhetőség fejlesztésére a helyi lakosságot érő levegő- és zajszennyezés és a torlódások csökkentése miatt. A 32,2 ezer km-es országos közúthálózatból 23,3 ezer km mellékút, amelyek műszaki állapota hosszabb eljutási időt okoz és rontja a szállítási minőséget.</p> <p>Ahogy az ország-specifikus ajánlások is rámutatnak, a gyenge tömegközlekedési kapcsolatok hozzájárulnak a munkanélküliséghez a hátrányos helyzetű területeken és csökkentik a közlekedés biztonságát. A közúti balesetekben elhunytak 100 000 főre jutó száma a 7. legmagasabb az EU országai között (6,5 az EU-27 5,2-es átlagával szemben)¹², ezért javítani kell a közutak közlekedésbiztonságát is.</p>

⁹ KSH [Helyzetkép a szállítási ágazatról, 2018](#)

¹⁰ Hivatásforgalom: az az utasáramlás, amely során a közösségi közlekedést igénybevevők munkahelyükre utaznak illetve onnan elutaznak.

¹¹ [Budapest vasúti stratégia](#)

¹² Eurostat - [People killed in road accidents](#)

		<p>A fenntartható közlekedés előmozdítása terén egyrészt a közúti infrastruktúra áteresztőképességének növelése érdekében, másrészt a vízi és légi közlekedés digitális nyomkövetését lehetővé tevő rendszerek és az autonóm közlekedési eszközök bevezetése és elterjesztése területén szükséges a digitális átállás. Ezek a beruházások összhangban vannak az ország-specifikus ajánlások zöld átállásra vonatkozó részeivel.</p> <p>Távközlési hálózatfejlesztés vonatkozásában a magyar nemzetgazdaság és vállalkozások versenyképességének erősítése, a polgárok esélyegyenlőségének javítása érdekében szükséges a megfelelő szolgáltatási képességű és minőségű digitális infrastruktúra rendelkezésre állása.</p>
--	--	---

TERVEZET

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzések kiválasztásának indokolása
PO4 Szociálisabb és Befogadóbb Európa	<p>1. Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz</p> <p>2. Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz</p> <p>3. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz</p> <p>4. Digitális Megújulás Operatív Program Plusz</p>	ESZA+, ERFA	<p>A gazdasági teljesítmény javításának meghatározó feltétele a munkaképes népesség számának és képzettségi szintjének emelése. 2019-hez képest jelentősen, 2030-ig kb. 650 ezer fővel csökken a munkaképes korú (15-64 éves) lakosság¹³ létszáma. Ezt figyelembe véve az ország versenyképességének növeléséhez és a fenntartható növekedéshez elengedhetetlen a humán tőke fejlesztése, a hazai munkavállalók és a jövő generációinak segítése a képességeik fejlesztésében és kibontakoztatásában, valamint alkalmazkodásuk segítése a munkaerőpiaci változásokhoz.</p> <p>A gazdasági kilátásaink szempontjából ezen felül meghatározó jelentőséggel bír a lakosság egészségi állapota is. Bár a születéskor várható átlagos élettartam fokozatosan növekszik hazánkban (2018-ban 75,9 év)¹⁴, azonban még így is 5 évvel elmarad az uniós átlagtól (81,0 év).¹⁵ Ezzel párhuzamosan nőtt az egészségben eltöltött életévek száma, azonban az egyes régiók között jelentős különbségek mutatkoznak¹⁶. Az ellátások igénybevételi adatai alapján a magyar egészségügyi ellátórendszer továbbra is kórházközpontú, összhangban a 2019-es országjelentésben megfogalmazottakkal.</p> <p>A tanulói lemorzsolódást mérő mutató (7,46%)¹⁷, illetve a végzettség nélküli iskolaelhagyók aránya (11,8%) egyaránt kedvező irányba mozdult el, de utóbbi továbbra is meghaladja az uniós átlagát (10,2%)¹⁸. Az alapfokú oktatási rendszer eredményességét mérő mutató (PISA) javult, de még nem éri el az OECD átlagát. A korábbi beavatkozások ellenére a minőségi oktatáshoz való hozzáférés egyenetlenséget mutat.</p> <p>A hazai humán tőke hasznosulását korlátozza, hogy uniós összehasonlításban alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya, a felnőttképzésben résztvevők (különösen az alacsony iskolai végzettségűek és az idősebb népességben belül) aránya, valamint a szak- és duális képzésben résztvevők aránya.</p> <p>A korai iskolaelhagyók aránya a szakképző intézményekben, különösen a szakképző iskolákban, magasabb az országos átlagnál, átlagosan 12% a szakmai képzés során lemorzsolódók aránya. A hátrányos helyzetű térségekben a fiatalok 5-6%-a lép ki végzettség nélkül a szakképzésből, hogy jövedelmet adó, elsősorban szakképzettséget nem igénylő munkakörben helyezkedjen el. Emellett A szakképzésbe érkező tanulók jelentős aránya (30%) súlyos kompetenciahiánnyal küzd.</p> <p>Bár Magyarországon 2010 óta több mint 1,5 millió fővel csökkent a súlyos anyagi deprivációban élők száma, a lakosság 8%-a továbbra is érintett¹⁹. A gyermekekre vonatkozó adat az átlagnak megfelelően alig harmadára, 11,0%-ra esett. A jelentős javulás ellenére ez az arány</p>

¹³ Obádovics Csilla (2019). [The structure and future of Hungary's population](#).

¹⁴ https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_8_1.html

¹⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00205/default/table?lang=en>

¹⁶ https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_8_1.html

¹⁷ <https://www.kir.hu/kir/2esl/Kimutatas/VeszelyeztetettTanulokMegoszlasa>

¹⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Early_leavers_from_education_and_training

¹⁹ https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zaa007.html

		<p>még mindig meghaladja az EU átlagát (2018-ban a lakosság egészében 5,5%, a gyermekek esetében 6,0%)²⁰, és főleg az alacsonyabb végzettségűeket, köztük a romákat, illetve a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező településeken élőket érinti.</p> <p>A hazai munkaerőpiac mutatói az utóbbi évtizedben jelentősen javultak, de a COVID-válság megakasztotta a kedvező folyamatokat, és a hatások kezelése - összhangban a vonatkozó ország-specifikus ajánlással - a munkahelyek védelmét, az álláskereső elhelyezkedését segítő intézkedéseket tesz szükségessé, amiben Magyarország jelentős részben az uniós forrásokra is támaszkodik. Emellett a munkaerőpiac strukturális feszültségei – a munkaerő-tartalék képzettségi összetételében és területi eloszlásában nincs összhangban a kereslettel, az ország hátrányosabb helyzetű területein koncentrálódnak – is indokolják a beavatkozást.</p> <p>Hazánkban a közfoglalkoztatás is hozzájárul a foglalkoztatási ráta növekedéséhez, évek óta a foglalkoztatottak mintegy 2%-át jelenti. A közfoglalkoztatottak, mint a munkaerőpiacon jelenlévő hátrányos helyzetű célcsoport munkaerőpiaci (re)integrációja komplex fejlesztő tevékenység nélkül nem tud megvalósulni.</p> <p>A kisgyermekes szülők munkaerő-piaci részvételének aránya továbbra is alacsony, amely - összhangban a 2019. évi CSR 9. pontjával - a kisgyermekkorú gyermekgondozási szolgáltatások szűkös elérhetőségével párosul.²¹</p> <p>Az utóbbi 10 évben a magyar régiók foglalkoztatási rátájában mutatkozó különbség erőteljesen csökkent (12,5%-ról 7%-ra). Ennek ellenére továbbra is az ország észak-keleti és dél-dunántúli járásai számítanak a legalacsonyabb foglalkoztatottságú területeknek.</p> <p>A területi egyenlőtlenségek mértéke, mind megyei, mind járási szinten, a humán tényezők esetében fokozottan érzékelhető, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a legkevésbé fejlett régiók (Észak-Mo., Észak-Alföld, Dél-Dunántúl, Dél-Alföld) és ezen belül is a leghátrányosabb helyzetű járások (komplex programmal fejlesztendő 36 járás) fejlesztéseire kiemelten a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi és szociális, valamint lakhatási területen.</p> <p>A szociális partnerek kapacitásait támogató intézkedések a 2014-2020-as időszakban is biztosítottak voltak, a kapacitásépítésük támogatása azonban továbbra is szükségletként jelenik meg.</p> <p>A digitalizáció jelentette előnyök hasznosulása és a digitális értelemben leszakadók körének csökkentése érdekében, a közszolgáltatások minőségének és a területi különbségektől mentes hozzáférés lehetőségének biztosítása szempontjából szükséges az állampolgárok digitális kompetenciáinak növelése, az egészségügyi, oktatási és szociális rendszerek által biztosított digitális szolgáltatások fejlesztése. Ezek a beruházások az ország-specifikus ajánlások digitális átálláshoz kapcsolódó részeivel összhangban valósulnak meg.</p>
--	--	--

²⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddd11/default/table?lang=en

²¹ KSH - Bölcsődei ellátást nyújtók adatai (bölcsőde, minibölcsőde, munkahelyi bölcsőde, családi bölcsőde), május 31. (2017–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_fsg018.html

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai célkitűzés kiválasztásának indokolása
PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa	<p>1. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz</p> <p>2. Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (turizmus)</p>	ERFA	<p>Az országban 2013 óta jelentős gazdasági növekedés valósult meg (a GDP évente átlagosan 5%-kal növekedett), minden régió relatív gazdasági fejlettsége emelkedett. Nyolc régióink közül hét a kevésbé fejletti régiók közé sorolódik, közülük az EU-átlag 50%-a alatti egy főre jutó GDP-vel rendelkezik Észak-Alföld (46%), Észak-Magyarország (49%) és Dél-Dunántúl (49%). Kedvező tendencia, hogy a dél-alföldi régió GDP/fő értéke 2018-ban először haladta meg az EU átlag 50%-át. A térségi felzárkózás üteme gyorsítandó nemcsak regionális, de megyei léptékben is.</p> <p>A megyék közötti egyenlőtlenség mértéke infrastrukturális ellátottság szempontjából kevésbé markáns és folyamatosan csökken. A gazdasági hozzáadott érték termelésében, a foglalkoztatottságban, a működő vállalkozások számában és a jövedelem alapján viszont magas és stagnáló a megyék közötti egyenlőtlenség, illetve a humán tényezők alapján magas és növekvő (például a születéskor várható élettartam szempontjából)²².</p> <p>Az ország járásait komplex fejlettségi mutató alapján besoroló (290/2014) kormányrendelet az ország 197 járásából 109-et minősít ún. kedvezményezettnek, melyek esetében a mutató értéke nem éri el az országos átlagot. E járások közül 36 gazdasági-társadalmi-infrastrukturális fejlettsége rendkívül alacsony, ezek a ún. komplex programmal fejlesztendő járások. E járások erős területi koncentrációt mutatnak az ország északkeleti és déli részén, jellegükben vidéki és aprófalvas térségek. gazdasági és foglalkoztatási mutatóik igen kedvezőtlenek, és az oktatási, egészségügyi, szociális problémák is koncentráltak.</p> <p>Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban nevesített három kiemelt fejlesztési térség integrált fejlesztéséhez országos érdek fűződik. A Balaton-térség kiemelt és összehangolt fejlesztését a turisztikai jelentőség, a kiemelkedő táji érték, az egységes táji tervezés és fejlesztés szükségessége indokolja. A Tokaj Borvidék térségi fejlesztésének indoka a nemzetgazdasági jelentőség, a kultúrtáji értékek, a helyi gazdaság és társadalom megújításának elősegítése. A Közép-Duna Mente térség fejlesztése középpontjában a térségi infrastruktúra és fenntartható gazdaságfejlesztés áll.</p> <p>A hazai városhálózatban a főváros gazdasági-szolgáltatási dominanciája mellett jelen vannak 100 ezer főnél népesebb, prosperáló nagyvárosok is. A hazai vállalkozási szerkezet ennek megfelelően területileg koncentrált: a működő vállalkozások több mint felének a fővárosban és a megyei jogú városokban van a székhelye, a nagyvállalatok közel kétharmada ezekben a városokban összpontosul. Azonban e városok alig tudják a közvetlen vonzáskörzeten túl dinamizálni térségük gazdaságát. A népességmegtartó képesség megőrzése érdekében a vonzáskörzet települések, kisvárosok élhetőségét, szolgáltatásait is tovább kell fejleszteni.</p>

²² KSH Fókuszban a megyék 2020. I félév <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/202/index.html>

		<p>A gazdasági és társadalmi mutatók a főváros és térsége kiemelkedő súlyát mutatják, amely a legtöbb tényező tekintetében erősödik. Habár az egy főre vetített bruttó hozzáadott érték a fővárosban az országos átlag duplája, és itt koncentrálódik a GDP több mint harmada, ez nem jár együtt a városi (köz)szolgáltatások minőségének, infrastruktúrájának korszerűsödésével.</p> <p>A vidéki térségek, kistelepülések gazdasági átalakulásával a helyben történő önellátó termelés és helyben történő foglalkoztatás háttérbe szorult, kialakult a nagyobb városok körüli „alvótelepülések” rendszere. A falvak infrastrukturális, szolgáltatási helyzete azonban nem alkalmazkodott ezekhez a folyamatokhoz.²³ A községekben is segíteni kell a magas hozzáadott értékű munkalehetőségek, távmunka megtelepedését, a magasabban kvalifikált munkaerő számára vonzó életkörülményeket.</p> <p>A turizmus a magyar gazdaság egyik meghatározó ágazata. 2017-ben a turizmusra jellemző tevékenységek aránya a GDP-ből a multiplikátor termelési hatásokat is figyelembe véve 10% volt, miközben a közvetve kapcsolódó munkahelyeket is figyelembe véve a foglalkoztatás 13%-át adta²⁴. A koronavírus-járvány következtében azonban ma ez egyik leginkább hátrányosan érintett ágazat. Az ország lehetőségei jók az örökségturizmus és a gyógyhelyek, gyógyfürdők területén. Jelentős hátrány azonban a kiemelkedő minőségű, emblemikus helyi vonzók hiánya. A helyi és térségi jelentőségű turisztikai fejlesztések jelentősen hozzájárulnak a helyi gazdaság erősítéséhez, a helyi foglalkoztatási szint fenntartásához, bővítéséhez, főleg a más jelentős gazdasági potenciállal nem rendelkező, elmaradott térségekben.</p>
--	--	--

²³ Beluszky, Pál; Bajmócy, Péter; Csatári, Bálint (2019.): [Magyarország településeinek dinamikai típusai napjainkban](#)

²⁴ KSH [Turizmus-szatellit számlák](#), 2017

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés	Program	Alap	A szakpolitikai és JTF-specifikus célkitűzések kiválasztásának indokolása
Igazságos Átmenet Alap	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz	Igazságos Átmenet Alap, ERFA, ESZA+	<p>Az igazságos átmenet azokra a térségekre és ágazatokra összpontosít, amelyeket a leginkább érint a klímavédelmi célú gazdasági átmenet, tekintettel szénalapú energiahordozóktól való függőségükre. A célkitűzés a gazdasági teljesítmény fenntartása és a foglalkoztatás fokozása érdekében történő szerkezetváltást támogatja a klímavédelem és fenntarthatóság szempontjai mentén. A megszűnő munkahelyek okozta foglalkoztatási problémákat a foglalkoztatottak átképzése és térségspecifikus gazdaságélénkítő fejlesztések csökkentik. Magyarországon Baranya, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyét érintik a beavatkozások.</p> <p>(Az Európai Bizottság által kiadott 2019. évi Országjelentés Heves és Baranya megyéket jelölte meg az Igazságos Átmenet célterületeiként. Magyarország kezdeményezésére Borsod-Abaúj-Zemplén megye, mint a klímasemlegességet célzó átállás egyik leginkább érintett térsége is bekerült a célterületek közé.)</p> <p>A sikeres szerkezetváltás érdekében az ÜHG kibocsátó termelés megszüntetése vagy jelentős csökkentése, az üzemek tisztább termelésre történő átállítása valamint a dolgozók elhelyezkedését, átképzését szolgáló munkaerőpiaci beavatkozások földrajzilag és tartalmukban, időben egyaránt koordináltan, a térségi gazdaság átalakításába beágyazva szükséges megvalósítani.</p> <p>Az Igazságos Átmenet hozzá fog járulni a Nemzeti Energia és Klíma Terv megújuló energia növelésére irányuló célkitűzéséhez.</p>

2 Szakpolitikai választások, koordináció és kiegészítő jelleg

2.1 A szakpolitikai döntések összefoglalása és az egyes alapoktól várt fő eredmények

2.1.1. 1. szakpolitikai célkitűzés: Intelligens Európa

Cél, hogy Magyarország lényegesen javítsa a gazdaság versenyképességét, az üzleti folyamatok és a termelés hatékonyságát, növelve ezzel a hazánkban előállított értékeket, megteremtve a tartós bérnövekedés fennmaradásának előfeltételét. Az erőteljes gazdaságfejlesztés elengedhetetlen egyúttal a kevésbé fejlett térségeink felzárkózásához is. Versenyképességünk három kulcsát ezen szakpolitikai célkitűzés kereteiben a kutatási és innovációs ökoszisztéma nemzetközi színvonalra történő fejlesztése, a mikro-, kis- és középvállalkozások termelékenységének javítása és a közszolgáltatások digitalizálása jelenti. Mindezt áthatja a körforgásos gazdaság elemeinek alkalmazása, úgy mint az erőforráshatékonyság, a zöldebb technológiák bevezetése, és a hulladéktermelés minimalizálása. Stratégiai cél a felsőoktatásnál rendelkezésre álló szellemi kapacitás becsatornázása az intelligens szakosodási stratégia, illetve a helyi gazdasági stratégiák kialakításába és végrehajtásába, ezáltal elősegítve a nemzetközi értékláncokban való előrelépést. A „quadruple helix”²⁵-ben résztvevő szereplők együttműködésének támogatásával lehetővé válik a gazdaság élénkítése és a térségek fejlesztése.

Tervezett beavatkozások

- A vállalkozások technológiai és szervezeti megújulásának támogatása a globális kihívásokhoz való alkalmazkodás, a nemzetközi értékláncokba való bekapcsolódás és a digitalizáltság növelése érdekében
- A KFI ökoszisztéma erősítése: a kutatási és innovációs kapacitások, valamint a kutatási infrastruktúra hálózatok fejlesztése, a vállalatok KFI tevékenységeinek támogatása, a tudástranszfer erősítése, az intelligens szakosodást támogató készségfejlesztés és a KFI ökoszisztéma tagjainak Európai Kutatási Térségbe való erőteljesebb integrációjának elősegítése révén.
- Korszerű digitális megoldások, technológiák, platformok, és szolgáltatások bevezetése és elterjesztése (pl. korszerű adatvédelmi, adatelemzési, feldolgozási megoldások, mesterséges intelligencia, szoftverrobotok, stb.) a kkv-k működése és a közszolgáltatások területén
- Adatalapú megoldások, nyilvántartások közötti adatcsere, és a ráépülő szolgáltatások fejlesztése.

Elvárt eredmények

- Érdemben emelkedik hazánkban az európai élvonalba tartozó, környezetbarát technológiákkal előállított javak aránya
- A hazai kkv szektorban előállított bruttó hozzáadott érték növekedik
- Magyarország a mérsékelt innovátorok sorából a jelentős innovátorok közé emelkedik.
- Új, intelligens digitális közszolgáltatások jönnek létre.

²⁵ Az egyetemi, a vállalati, a közigazgatási és a civil szereplők együttműködése a KFI területén.

- Korszerű technológiák bevezetésével emelkedik a közszolgáltatások színvonala, nő a közcélú digitális szolgáltatásokat használók száma.

2.1.2. 2. szakpolitikai célkitűzés: Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa

Mind a magyar gazdaság versenyképessége, mind az egyéni jóllét szempontjából egyre fontosabbá válik a környezeti és természeti erőforrásaink fenntartható használata. A Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa célkitűzés keretében Magyarország a gazdaságosan és környezetileg is fenntartható energiatermeléssel és biztonságos hálózatokkal, intelligens megoldásokkal, megújuló és bővülő kapacitású közművekkel, tisztább üzemű városi közlekedéssel, valamint az Igazságos Átmenetben érintett térségek gazdaságának alacsonyabb ÜHG kibocsátásával segíti a klíma- és környezetvédelmi célok elérését.

A 2020-ban elfogadott Nemzeti Energiastratégia 2030 és a Nemzeti Energia és Klíma Terv 4 fő célkitűzése a lakosság számára megfizethető energiaellátás biztosítása, az energiaszuverenitás és az energiaellátás biztonságának megerősítése, az energetikai innováció fokozása, valamint az energiatermelés dekarbonizálása.

Tervezett beavatkozások, támogatandó fejlesztések

- A megújulóenergia-alapú egyéni és közösségi áram- és hőtermelés, továbbá a villamosenergia hálózatok klasszikus és intelligens fejlesztése és rugalmasságának növelése a megújulóenergia termelés integrálási képességének növelése érdekében, hozzájárulva az országspecifikus ajánlások zöld átállást ösztönző pontjához (a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás növelése) beleértve a területi fejlesztések keretében megvalósuló helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseket.
- Energiatakarékos, valamint digitális és okos technológiák elterjesztése, illetve épületenergetikai beruházások támogatása lakó-, közszolgáltatási, önkormányzati, vállalati és kormányzati ingatlanokon elősegítve a zöld átállást ösztönző országspecifikus ajánlás gyakorlatba ültetését (a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás növelése) beleértve a területi fejlesztések keretében megvalósuló helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseket.
- A vízminőség védelmét és az aszálykezelést is integráló vízgazdálkodási fejlesztések, illetve katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség fejlesztése.
- A körforgásos gazdaságra való átállás folyamatának felgyorsítása, ami több szakpolitikai célkitűzés és operatív program együttműködésében valósul meg, átfogva gazdaságfejlesztési (PO1, GINOP Plusz), hulladékgazdálkodási (PO2, KEHOP Plusz pl. lakossági szelektív gyűjtés megerősítése és több másodnyersanyag előállítás) beruházásokat, továbbá helyi szintű beavatkozásokat (PO5, TOP Plusz). A beavatkozás hozzájárul a zöld átállást elősegítő országspecifikus ajánlás megvalósításához (beruházás a körforgásos gazdaságba).
- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer minőségi fejlesztése.
- Közüzemi ivóvíz- és szennyvízhálózatok fejlesztése, az ivóvíz ellátási hiányok felszámolása, továbbá a víziközmű rendszerek hatékonyságnövelése. Ez utóbbi egyúttal hozzájárul a megfizethető ivóvízellátás biztosításához.
- A szennyvízelvezetés és –tisztítás fejlesztése alacsony fenntartási költségű közműves szennyvízelvezetési/tisztítási rendszerek kiépítésével.

- Szennyezett ipari és barnamezős területek kármentesítése az adott területek jövőbeni gazdasági, illetve jóléti célú hasznosítása érdekében.
- A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzését, az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartható hasznosítását biztosító ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése, információs rendszerek fejlesztése az akvakultúra és halászati politikával összhangban.
- A légszennyezés csökkentéséhez és a megújuló energia részarányának növeléséhez is hozzájárul az épületek megújuló energiaforrásra épülő fűtési és hűtési rendszereinek kiépítése
- A kötöttpályás, tiszta üzemű városi mobilitás hálózat és eszközállomány fejlesztése, beleértve az utasélmény számottevő növelésének szempontját is. Alternatív hajtású (kiemelten elektromos) egyéni közlekedési módok és kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, javítása a zöld átállást célzó országspecifikus ajánlás megvalósítása érdekében (körforgásos gazdaság erősítése).

Elvárt eredmények

- A villamosenergia-felhasználásban a megújuló források aránya növekszik (eredményhez hozzájáruló alapok: ERFA és KA).
- Általánosan elterjednek az okos energiahálózati megoldások
- Az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása csökken (eredményhez hozzájáruló alap: ERFA).
- Csökkennek a levegőt és vizeinket szennyező kibocsátások és biztonságosabban üzemelnek a közművek.
- Klímaváltozással, szélsőséges időjárással és hatásaival szemben ellenállóbb, az alkalmazkodóképességet támogató környezetvédelmi infrastruktúra (finanszírozó alapok: ERFA és KA).
- Rendelkezésre állnak a begyűjtött települési hulladék túlnyomó részének anyagában történő hasznosításához szükséges feltételek (eredményhez hozzájáruló alap: ERFA).
- A közüzemi ivóvízhálózat vízveszteségei jelentősen csökkennek (finanszírozó alap: ERFA).
- A biológiai sokféleség és a zöldinfrastruktúra elemek állapota javul, természeti örökségünk ismertsége tovább nő (finanszírozó alapok: ERFA és KA).
- A városi közösségi és egyéni közlekedés károsanyag és ÜHG kibocsátása csökken (eredményhez hozzájáruló alapok: ERFA és KA).
- Magyarország az elektromos közlekedés arányát tekintve vezető helyre kerül a szomszédos országok között (eredményhez hozzájáruló alapok: ERFA és KA).

KA főszabály szerint a fővárosban fogja finanszírozni a beruházásokat, míg az ERFA a kevésbé fejlett régiókban.

Tervezett beavatkozások, támogatandó fejlesztések a halgazdálkodás esetében:

Cél a fenntartható, innovatív technológiákat alkalmazó hazai halgazdálkodás előmozdítása, a termelői bázisok és a halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások fejlesztése, a fogyasztók minőségi haltermékekkel való ellátása.

- A fenntartható természetes vízi halgazdálkodás támogatása őshonos halállomány nevelésével.
- Fenntartható akvakultúra-beruházások, beleértve a halfeldolgozást, hatékony víz- és energiahasználattal, a környezetterhelés csökkentésével.
- Innováció támogatása a halgazdálkodásban.
- Termelői szervezetek létrehozása.
- Halfeldolgozás és halmarketing.

Elvárt eredmények:

- A vízfolyások ökológiai állapotának és a víz minőségének javulásának eredményeképpen a természetes vizek halállományának növekedése
- Modern, innovatív, fenntartható technológiára épülő haltermelés és feldolgozás.
- A halászati és akvakultúra-termékek, valamint az akvakultúra ágazat ismertségének és társadalmi elfogadottságának javítása.
- Az akvakultúra-ágazat piaci pozíciójának erősödése.

2.1.3. 3. szakpolitikai célkitűzés: Jobban összekapcsolt Európa

A Jobban összekapcsolt Európa keretében a gyors és kényelmes közlekedés összekapcsolt, új generációs infrastruktúrájának megteremtését támogatjuk. A célkitűzések, a Transzeurópai Közlekedési Hálózat (TEN-T) és a vasúti teherforgalom vonatkozásában, összhangban vannak az EU Fenntartható és Intelligens Mobilitási Stratégiájával, valamint tömegközlekedés és a TEN-T fejlesztésével kapcsolatban a Nemzeti Közlekedési Stratégiával.

Tervezett beavatkozások

- Gyorsforgalmi-úthálózat fejlesztése
- Vasútvonalak korszerűsítése a TEN-T és hálózaton.
- Korszerű vasúti járművek beszerzése.
- Közlekedésbiztonság javítása és a hiányzó hálózati összeköttetések kiépítése a közúthálózaton.
- Nagyon nagy sávszélességű (VHCN – Very High Capacity Network) országos hálózatok kialakítása

Elvárt eredmények:

- Gyorsforgalmi utak kötik össze Budapestet és a megyei jogú városokat, valamint javul az ország összekötése a szomszédos országokkal.
- Korszerűsödnek az elővárosi és távolsági vasutak, javulnak a közösségi közlekedési szolgáltatások.
- Nő a korszerűsített vagy új vasúti szakaszok, valamint a közösségi közlekedést igénybe vevő utasok száma.
- Jelentősen csökken a személysérüléssel járó balesetek fajlagos száma a fejlesztett közútszakaszokon.

- 1 gigabites sávszélességű szélessávú internetes hálózati elérés biztosítása a hazai háztartások döntő része számára.

2.1.4. 4. szakpolitikai célkitűzés: Szociális Európa

A szakpolitikai célkitűzés keretében a gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes társadalom alapjait erősítjük meg. A munkaerőpiaci beavatkozások rövid- és középtávon is közvetlenül hozzájárulnak a versenyképesség növeléséhez, míg az egészségügy, köznevelés, szakképzés, felsőoktatás és a szociális intézményrendszer eszközei, valamint a kapcsolódó ágazatközi együttműködések a hosszú távú versenyképesség alapjait teremtik erősítik meg. A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztésével a minőségi és korszerű oktatási szolgáltatások megteremtését és a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítását kívánjuk elérni, valamint az inkluzív oktatás megteremtését, szakképzettség megszerzésének támogatását ösztönző, a duális képzőhelyek körének bővítését szolgáló programok támogatásával, összhangban az országspecifikus ajánlásokkal és a Szakképzés 4.0 stratégiával. A humán tényezők esetében fokozottan jelentkező és az ország versenyképességének növelését nehezítő területi különbségek csökkentése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a legkevesbé fejlett régiók és járások fejlesztéseire.

Tervezett beavatkozások

- Az ellátórendszer kórházközpontúságának csökkentése a szakellátás átalakításával és az alapellátás megerősítésével, a megfelelő humán kapacitások pótlásával és a lakóhely közeli egészségügyi szolgáltatások hozzáféréseinek javításával.
- Minőségi, XXI. század elvárásainak megfelelő, korszerű oktatás, beleértve a formális, nem formális és informális tanulást, széles körű tehetséggondozást.
- A lemorzsolódás csökkentése és a tanulók iskolai eredményességének javítása érdekében fejlesztésre szoruló iskolák komplex támogatása.
- A munkaerőpiac helyreállítása, a munkában maradás segítése, álláskereső és inaktív munkába állásának segítése és foglalkoztathatóságának javítása aktív munkaerőpiaci programokkal a területi szükségletek figyelembe vétele mellett.
- Munkaerőfejlesztés, a vállalkozások és az állampolgárok alkalmazkodóképességének (pl. digitális) erősítése,
- A foglalkoztatás feltételeinek javítása, ezen belül a munkahelyi egészség és biztonság erősítése és a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztésének támogatása.
- A szociális partnerek kapacitásépítését célzó intézkedések folytatása.
- A nem tanuló és nem dolgozó 15-29 éves fiatalok számára az elsődleges munkaerőpiaci elhelyezkedéshez konkrét segítség felajánlása foglalkoztatás, vállalkozóvá váláshoz nyújtott támogatás, gyakornoki lehetőség vagy munkaerőpiaci képzés formájában.
- A felsőoktatási intézmények profiljához illeszkedő oktatási és képzési innovációk megvalósításának támogatása, inkluzív, hallgatóközpontú és rugalmas, (digitális) tanulási utak kialakítása, a tudományos életre való felkészülés elősegítése.
- Befogadó és hátránykompenzációt erősítő szakképzés megvalósítása.

- A meglévő bölcsődei férőhelyek korszerűsítése, a szakemberállomány fejlesztése, a rugalmas foglalkoztatási formák ösztönzése, valamint az átmeneti gyermekfelügyeletet nyújtó szervezetek támogatása.
- A szociális és gyermekvédelmi rendszer előtt álló, elsősorban az idősödéssel összefüggő kihívásoknak való megfelelés érdekében új típusú szolgáltatások bevezetése, a meglévő ellátások továbbfejlesztése és kapacitásbővítése, továbbá az ágazatban dolgozók fluktuációjának csökkentése.
- A hátrányos helyzetű személyek, köztük kiemelten a megváltozott munkaképességűek, valamint a romák foglalkoztatottsági helyzetének javítása az iskolai végzettség növelésével, valamint előítéletek csökkentésével.
- Súlyos anyagi deprivációval érintettség további mérséklése, fókuszáltnan a hátrányos helyzetű gyermekekre – kiemelten romákra – a legkorábbi életkortól biztosított, az életutat végigkísérő programokkal.
- A területi, társadalmi hátrányok mérséklése a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező települések komplex fejlesztése, és szegregált körülmények között élők helyzetének javítása összehangolt (humán és infrastrukturális) fejlesztésekkel.
- A szegénység mérséklése alapvető élelmiszerekből összeállított csomagok, alapvető fogyasztási cikkek biztosítása és kísérő intézkedések nyújtása által.

Elvárt eredmények

- Nő az egészségben eltöltött életevek száma.
- A korai halálozás jelentős mértékű csökkentése, így az elkövetkező 15 évben érdemben visszaszorítható a természetes fogyás.
- Javul a népesség képzettsége, teljes körű a minőségi, befogadó, méltányos oktatáshoz való hozzáférés, javulnak a gyermekek továbbtanulási mutatói;
- Nő az iskoláikat végzettséggel befejező tanulók, hallgatók aránya.
- Csökken a korai jelző- és támogatórendszerben szereplő, lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya.
- A COVID okozta válságból való kilábalást követően stabilizálódik a munkaerőpiac, majd bővül a foglalkoztatás, a kevésbé fejlett térségek foglalkoztatási hátránya csökken az országos értékekhez viszonyítva.
- A foglalkoztatás javuló feltételei hozzájárulnak a jobb életminőséghez, a munkavállalók egészségi állapotának és termelékenységének javulásához, segítik a család és a munkavállalás összeegyeztetését és a gyermekvállalást, gyermeknevelést;
- A nem tanuló és nem dolgozó 15-29 éves (NEET) fiatalok aránya csökken.
- A felsőfokú végzettségűek pozitív foglalkoztatási trendje megmarad.
- Növekszik a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő gyakorlati képzésben részt vevő hallgatók száma, ezáltal a hallgatók felsőoktatási pályautja és a felsőoktatásból a munka világába való átmenete könnyebbé válik és a felsőoktatás munkaerő-piac igényeihez való illeszkedése javul.
- Növekszik a hátrányos helyzetből indulók felsőoktatáshoz való hozzáférése.
- A lakosság digitális készségei fejlődnek.

- A fejlesztések elősegítik a szakképzésben részt vevők hátránykompenzációját, csökkentik a végzettség nélküli iskolaelhagyás arányát, valamint javítják a szakmát szerzők munkaerőpiaci helyzetét.
- Az inkluzív oktatás megteremtését szolgáló fejlesztések révén bővül a szakképzésben részt vevők számára elérhető hátránykompenzációs programok köre, csökken a szakképző intézményeket szociális okok miatt, végzettség nélküli elhagyó tanulók aránya.
- Javul a kisgyermekes szülők foglalkoztatási rátája.
- Csökken az anyagi és szociális nélkülözésben érintettek aránya.
- Emelkedik a rászorulóknak a magasabb színvonalú gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásban, valamint a gyermekek esélynövelő szolgáltatásaiban részesülők aránya.
- Az ország legtöbb hátránnyal küzdő térségeiben élők, és a legsérülékenyebb helyzetű családok életkörülményei és kitörési lehetőségei érezhetően javulnak.

2.1.5. 5. szakpolitikai célkitűzés: A polgárokhoz közelebb álló Európa

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi fejlesztési feladatként határozza meg:

- a területi egyenlőtlenségek csökkentését regionális, megyei és járási léptékben egyaránt, a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásával
- a többközpontú fejlődés biztosítását a megyeközpontok, a közép- és kisvárosok térségszervező képességének erősítésével
- a város-vidék egyensúly megteremtését, fenntartását, a településszerkezeti sajátosságokhoz igazodó térségi fejlesztésekkel
- a falvak, kistelepülések népességmegtartó képességének erősítését a foglalkoztatást biztosító helyi gazdaság fejlesztésével, az elérhetőség javításával.

A területi célok eléréséhez, a területi kihívások kezeléséhez a PO5 (TOP Plusz) mellett az ágazati OP-k érdemi és célzott beavatkozásait is szükségesek, OFTK területi célok alapján összehangolva.

A szakpolitikai célkitűzés beavatkozásainak középpontjában a területi különbségek csökkentéséhez kapcsolódóan a térségek és települések fejlesztése áll. A célkitűzéshez kapcsolódóan integrált területi stratégiákon alapuló, a térségi és helyi fejlesztési igényekhez és adottságokhoz igazodó fejlesztések valósulnak meg az érintett területi és helyi szereplők bevonásával. A célkitűzés részét képezi a helyi térségi adottságokra és vonzerőkre építő, tematikusan és térségileg integrált és összehangolt turisztikai fejlesztések támogatása is.

Tervezett beavatkozások

- Megyei integrált területi programok megvalósítása minden megyében, helyi gazdaságfejlesztési, helyi foglalkoztatási, helyi turisztikai, település- és helyi közszolgáltatásfejlesztési, energetikai, városfejlesztési, szociális városrehabilitációs és humán fejlesztési tartalommal, főképp a legkevésbé fejlett régiók megyéinek fejlesztésére.
- A 36 komplex programmal fejlesztendő járás fejlesztése érdekében helyi gazdaságfejlesztési és felzárkóztatást támogató fejlesztések (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).

- Összehangolt megyei fejlesztések a három kiemelt térség fejlesztése érdekében. (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet, Tokaji Borvidék, Közép-Duna mente) (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).
- Városok és városi térségek fenntartható, integrált társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődésének elősegítése.
- Budapest élhetőségének javítása településfejlesztéssel, zöldfelületi infrastruktúra-fejlesztésekkel és humán fejlesztési programokkal.
- Integrált társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, a kulturális örökség és turisztikai attrakciók fejlesztésével városi és vidéki területeken egyaránt.

Elvárt eredmények

- Javulnak a gazdaságfejlesztés helyi feltételei, a foglalkoztatás helyzete, a települési infrastruktúra és közszolgáltatások minősége, ezen keresztül erősödik a települések népességmegtartó képessége és az érintett lakosság életminősége.
- A komplex programmal fejlesztendő járásokban megvalósuló beavatkozások hozzájárulnak az érintett térségek (36 járás) és települések helyi gazdasági és társadalmi felzárkózásához, népességmegtartó képességük erősítéséhez.
- A fenntartható városfejlesztést megvalósító városokban javul a települési infrastruktúra minősége, a közszolgáltatások színvonala, azok infokommunikációs háttere (okoshálózatok), a zöldfelületek aránya és minősége, mindezekon keresztül e városok élhetősége. Erősödnek a városok térség szervező funkciói, a város és közvetlen térségének funkcionális kapcsolatai.
- Budapesten a településfejlesztési beavatkozásokkal javul a főváros élhetősége, települési infrastruktúrája és szolgáltatásai, a zöld infrastruktúra-fejlesztésekkel javul a klímaalkalmazkodási képesség, a humán fejlesztési programokkal a fővárosi életminőség.
- A támogatott attrakciók helyszínén elérhető új vagy fejlesztéssel érintett szolgáltatások számának növekedése.

2.1.6. Igazságos Átmenet

Tervezett beavatkozások

A klímasemleges gazdaságra történő átállás elősegítése érdekében az alábbi főbb beavatkozási irányokra épülnek a Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyei igazságos átmenet tervek:

- A jelentős megyei ÜHG kibocsátó ETS és egyéb létesítmények kibocsátásának csökkentése (a technológiaváltás mellett cél a hatékonyságnövelés és a munkaerő ezt szolgáló képzése);
- A munkahelyeiket esetleg elvesztő személyek munkaerőpiacon tartását szolgáló szociális és munkaerőpiaci intézkedések megvalósítása;
- A felhagyott bányaterületek rekultivációja;
- A lakosság körében a széntüzelésű fűtési mód kiváltása környezetbarátabb technológiákra és kiegészítő jelleggel épületenergetikai korszerűsítés megvalósítása;

- A helyi gazdaság támogatása a zöld átálláshoz való igazodásban, a „jövő” technológiára való átállást segítő kutatási- és innovációs tevékenységekkel, vállalkozásfejlesztéssel és a helyi munkaerő versenyképesebbé tételével.

Elvárt eredmények

- Az alapból támogatott megyék ÜHG kibocsátása jelentősen csökken.
- A klímavédelmi beavatkozások ellenére egy rövid átmeneti időszakot leszámítva az érintett térségek foglalkoztatottsága tovább javul.

TERVEZET

2.2 Koordinálás, elhatárolás és kiegészítő jelleg az alapok között valamint – ahol releváns – a nemzeti és regionális programok összehangolása

2.2.1 Az egyes operatív programok közötti lehatárolási megállapodások és kérdések

A lehatárolási elvek elsősorban a területi és az ágazati OP-k közötti kapcsolatot rögzítik. Alapvetően kijelenthető, hogy TOP Plusz az önkormányzati és helyi, települési hatású fejlesztéseket támogatja.

Körforgásos gazdaság, hulladékgazdálkodás

A lehatárolás elve a projektek léptéke, hatásuk földrajzi kiterjedése és a TOP Plusz – KEHOP Plusz esetében a kedvezményezettek köre.

GINOP Plusz

A körforgásos gazdaság területén a Smart Specialisation Strategy alapján a hulladékot nyersanyagként hasznosító kis- és közepes vállalkozások fejlesztéseit, a körforgásos gazdaságot érintő kutatás-fejlesztési és innovációs (K+F+I) projekteket támogatja.

KEHOP Plusz

Alapvetően a nagyléptékű, térségi (regionális hatáskörű) beavatkozásokat támogatja a települési hulladékgazdálkodási rendszerek körében. Első körben a meglévő rendszerek továbbfejlesztése fog várhatóan elindulni pl. mechanikai-biológiai előkezelő művek (MBH), válogatók. 2026-2029 között új értékláncok és üzleti modellek kialakítása. A Nemzeti Körforgásos Gazdaság Stratégia és Akcióterv elkészültével az abban szükségesnek tartott, de addig RFF-ből és GINOP Plusz-ból nem finanszírozott fejlesztések támogatása KEHOP Plusz-ból valósulna meg, elsősorban hulladékgazdálkodási területen.

TOP Plusz

A körforgásos gazdaság ösztönzése keretében a fenntartható hulladékgazdálkodáshoz, hulladékhasznosításhoz kapcsolódó kisléptékű, önkormányzati tevékenységek, önkormányzati hulladéklerakók rekultivációja, illegális hulladéklerakók felszámolása, szemléletformálás.

Energetika

Az energetikai fejlesztések (energiahatékonyság, megújuló energiaforrások) alapvetően a kedvezményezetti kör alapján kerülnek lehatárolásra, a GINOP Plusz és KEHOP Plusz között az épület és technológia a lehatárolás alapja a következők szerint:

KEHOP Plusz

Az energiahatékonyságot javító épületfelújítások terén a kötelezetti körbe tartozó vállalkozások, lakosság, nem önkormányzati tulajdonú középületek, kkv telephelyek lehetnek kedvezményezettek. A kizárólag energetikai célú kkv technológiafejlesztések is ide tartoznak, ha épületenergetikát nem is érintenek.

Megújuló energiahasznosítás: fenti kedvezményezettek és napelemparkok. Az intelligens hálózatfejlesztés is itt valósul meg.

TOP Plusz

Mind az energiahatékonyság, mind a megújuló energia terén az önkormányzat, vagy önkormányzat többségi tulajdonában álló vállalkozások épületei támogathatóak.

GINOP Plusz

A vállalkozásfejlesztés esetében a GINOP Plusz a kkv technológiai fejlesztéseket támogatja, de csak akkor, ha a projekt értékének 50%-át nem éri el, azaz nem elsősorban energetikai célú.

Vízgazdálkodás és katasztrófavédelem, klímaalkalmazkodás

A hasonló tematikájú fejlesztések lehatárolása a projektek léptéke, hatásuk földrajzi kiterjedése alapján történik.

KEHOP Plusz

Katasztrófavédelem csak ebben az OP-ban, ezen túl a térségi, nagy léptékű vízgazdálkodási fejlesztések és csapadékvízgazdálkodás, nagyobb víziközmű fejlesztésekhez kapcsolódó csapadékvízkezelés támogatható. Továbbá ide tartozik az ózonvédelmi program, a klímaberendezések cseréje, illetve szakpolitikai döntések előkészítésének támogatása.

TOP Plusz

Helyi klímastratégiák készítése, valamint a helyi, települési szintű csapadékvíz-gazdálkodás (pl. záportározók) és kisléptékű vízgazdálkodás, összhangban a zöld és kék infrastruktúra fejlesztésekkel. Ezen fejlesztésekhez kapcsolódva az önkormányzatok mellett a vízügyi igazgatóságok kedvezményezettként történő bevonása is lehetséges.

Barnamezős területek, kármentesítés

A lehatárolás alapja a KEHOP Plusz és TOP Plusz között a kedvezményezettek köre és a tevékenység jellege.

KEHOP Plusz

Alapvetően a KEHOP Plusz a kármentesítést támogató program.

TOP Plusz

Önkormányzati barnamezős területek hasznosítását, funkcióváltását támogatja, nem elsődlegesen alaptevékenységként, hanem más, pl. gazdaságfejlesztési beruházás kapcsolt elemeként.

Gazdaságfejlesztés

A lehatárolás alapja a vállalkozásfejlesztés (GINOP Plusz) és helyi gazdaságfejlesztés (TOP Plusz) között a kedvezményezettek köre.

GINOP Plusz

Kedvezményezettek a KKV-k, csak saját célú fejlesztésre.

TOP Plusz

Az önkormányzatok gazdaságfejlesztést támogató fejlesztései (pl. piac, inkubátorház), ipari park, illetve bizonyos, külön meghatározott esetekben állami szervezetek, valamint a szociális szövetkezetek. A gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra (bekötő út, ipari parkhoz kapcsolódó közművek) szintén a TOP Plusz-ból támogathatóak.

Munkaerőpiaci beavatkozások

A TOP Plusz és a GINOP Plusz között minimális lehatárolási szükséglet van. A TOP Plusz a helyi szereplők igényeire reflektáló foglalkoztatási paktumokat támogatja, a GINOP Plusz minden más munkaerőpiaci beavatkozást.

Közlekedésfejlesztés

Az IKOP Plusz és TOP Plusz között a közlekedési fejlesztések terén a fő lehatárolási elv az projektek nagysága, országos/nemzetközi vagy lokális jelentősége.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz keretében a gyorsforgalmi és 1-3 számjegyű közutak, EUROVELO hálózat kötöttpályás és nagyobb költségigényű városi közlekedésfejlesztések kerülnek támogatásra.

TOP Plusz

A TOP Plusz a 4-5 számjegyű és helyi utak, a nem EUROVELO kerékpárutak, kisebb városi közlekedésfejlesztések és a fenntartható városi mobilitási tervek fejlesztését, kidolgozását támogatja.

2.2.2 A PM hatálya alá tartozó alapok közötti kapcsolódás

A PM hatálya alá tartozó alapok támogatási területeit az alapokra vonatkozó jogszabályok rögzítik. A programok koherenciáját az OP-k lehatárolási elvei, a tervezés során koordinált tartalmak, végrehajtási eljárásrendek és koordináló szervezetek biztosítják.

Az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter irányítja a fejlesztéspolitikai kormány-döntések előkészítő szerve, a **Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság (FKB)** munkáját, amely a kormány fejlesztéspolitikai ügyekben eljáró döntéselőkészítő szerve. Az FKB már a 2014-2020 programozási időszakban is működött. Az FKB működése biztosítja, hogy a fejlesztéspolitikában érintett szereplők megfelelő információval rendelkezzenek, illetve a Kormány elé megalapozott, megvitatott javaslatok kerüljenek.

Az FKB-ban az irányító hatóságok (ideértve a belügyi alapok irányító hatóságát is), az Igazoló Hatóság, a szakértők és a központi koordináció szereplői vesznek részt. Az FKB előzetesen megtárgyalja és véleményezi a fejlesztéspolitikát érintő döntési javaslatokat és jelentéseket, mielőtt azok a Kormány elé kerülnek. Gondoskodik a fejlesztéspolitikai intézményrendszer működésének összehangolásáról, véleményezi az irányító hatóságok munkaterveit, nyomon követi azok megvalósulását, véleményezi a fejlesztéspolitikai célok teljesülését érintő jogszabály tervezetét, a fejlesztések végrehajtásáért felelős szervezetektől tájékoztatást, beszámolót kérhet, intézkedési javaslatot tehet.

Magyarország továbbra is alkalmazni kívánja éves fejlesztési keretek (ÉFK) eszközét, amelyek minden operatív programra készülnek és a tárgyévet követő évben meghirdetendő felhívásokkal kapcsolatos stratégiai szintű információkat tartalmazzák. Az ÉFK tervezése során is érvényesül az egyes programok, alapok közötti szinergia és lehatárolás.

Tágabb körben a **PM szintű monitoring bizottság** biztosítja a kohéziós alapok felhasználása közötti összhangot, a partnerségi megállapodásban meghatározott célkitűzések, valamint a horizontális elvek és politikák teljesülését a végrehajtás során. Tagjai a végrehajtási intézményrendszer tagjai, érintett szakpolitikai kormányzati szereplők, valamint a meghatározó társadalmi, szakmai és civil partnerek.

Amennyiben a **különböző alapok együttes felhasználása ugyanazon prioritástengelyen belül, ugyanazon Irányító Hatóságon belül történik**, az saját hatáskörében a végrehajtás tervezésével végzi az alapok közötti koordinációt. Ilyen eset például, ha a fejlettebb régiók támogathatósága érdekében ERFA mellett KA-forrás is felhasználásra kerül, vagy humán és infrastrukturális fejlesztések együttes alkalmazása miatt ERFA és ESZA+ együtt finanszírozza a projektet. Ez a helyzet abban az esetben is, ha különböző – de egyazon IH alá tartozó – prioritástengelyek között szükséges az alapok közötti együttműködést megvalósítani.

Abban az esetben, ha **külön szakpolitikai felelősség alá, különböző OP-khoz tartozó beavatkozások** igénylik az alapok integrált vagy összehangolt felhasználását, az OP-k közötti lehatárolások, illetve összehangolt pályázati kiírások, szükség esetén integrált eszközök keretében kerülhet erre sor.

Az akvakultúra ágazat fejlesztési szükségleteinek kielégítését nagyrészt az **ETHA** források biztosítani tudják, az eddigi gyakorlatnak megfelelően. Az ágazati dolgozók továbbképzésének és átképzésének támogatására ESZA+ források is felhasználhatóak. Egyes EMVA és

ERFA/KA fejlesztésekkel az ETHA felhasználást fontos összehangolni.

A Belügyi Alapok végrehajtása koordinálásának kormányzati felelőse a belügyi tárca, amely felel a PM hatálya alá tartozó programokkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.

- Belső Biztonsági Alap (ISF): a kábítószer- és a radikalizálódás elleni fellépések büntügyi, felderítési vonatkozásaival, az emberkereskedelem áldozatvédelmi intézkedéseivel, a fokozott kiberbiztonság és a kritikus infrastruktúrák védelmi szempontjainak támogatásával egészítheti ki az ESZA+ és az ERFA terhére megvalósuló intézkedéseket.
- Integrált Határigazgatási Alap Határigazgatási és Vízum Eszköze (BMVI): az Interreg programok kiegészítéseként hozzájárulhat a határátlépéshez kapcsolódó (pl. közlekedési folyosók, határátlépő pontok) fejlesztésekhez.
- Menekültügyi és Migrációs Alap (AMF): a Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számára jogállásuknak megfelelő kiegészítő támogatásokat nyújt, a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok és a nemzetközi védelemben részesültek pedig alanyi jogon vehetnek részt az ESZA+erhére megvalósuló programokban.

A 2021-2027-es költségvetési időszakban a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság munkájában részt vesz a Belügyi Alapok Irányító Hatósága is, amely biztosítja az európai uniós forrásokból megvalósuló programok összehangolását. Továbbá a Belügyi Alapok Nemzeti Programjainak előkészítése, társadalmi egyeztetése során érvényesül az egyes programok, alapok és a Belügyi Alapok közötti szinergia és lehatárolás.

2.2.3 ESZA+ és ERFA közötti elválasztás és együttműködés

Táblázat: ESZA+-ból és ERFA-ból támogatott tevékenységek

ESZA+	ERFA
Egészségügyi fejlesztések	
<p>megelőzés központú alapellátás szerepének megerősítése, prevenciós programok, szervezett szűrőtevékenységek, a munkakörülmények javítása, életpálya modell kialakítása, egészséges életkezdés támogatása, az önkormányzatok által működtetett központi alapellátási orvosi ügyelet humán fejlesztése, a kiterjesztett hatáskörű ápolók alkalmazásának támogatása az alapellátásban a humán erőforrásos területeken, az önkormányzatok által megvalósított egészségfejlesztő és képzési programok támogatása, koraszülés megelőzésére irányuló védőnői minimál intervenció kiterjesztése</p>	<p>helyi önkormányzatok feladatkörébe tartozó egészségügyi alapellátás, valamint az egészségfejlesztés infrastrukturális feltételeinek fejlesztése, önkormányzati fenntartású járóbeteg szakellátás infrastrukturális feltételeinek javítása, egészségügyi eszközpark energetikai korszerűsítése</p>

ESZA+	ERFA
XXI. századi köznevelés	
digitális eszközpark kiépítése, digitális tartalmú tananyagok fejlesztése, a diákok és pedagógusok digitális kompetenciáinak erősítése, élményközpontú egészségfejlesztő sporttevékenységek, korai iskolaelhagyás megelőzése, pedagógiai szakszolgálatok megerősítése	Köznevelési intézmények, iskolák infrastrukturális fejlesztése, beleértve kapcsolódó, a pedagógusi munka ellátásához szükséges tárgyi eszközök beszerzését, fejlesztését, nem önkormányzati intézmények energetikai célú fejlesztése
Társadalmi felzárkózási fejlesztések	
közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedési esélyének növelése, fogvatartottak társadalmi reintegrációjának elősegítése, hátrányos helyzetű és alacsony iskolai végzettségűek részére támogatott tanulási lehetőségek, támogatott foglalkoztatás, romák foglalkoztatásba ágyazott képzése, integrált járási gyermekprogramok és koragyermekkorai felzárkózást segítő szolgáltatások fejlesztése, bűn- és balesetmegelőzés, lakhatási kirekesztettség kezelése, valamint a leromlott városi és vidéki területek rehabilitációja, teleszerű körülmények között élők társadalmi integrációja, lakhatási helyzetük javítását célzó intézkedés komplex programokkal, köznevelési intézmények esélyteremtő szerepének erősítése, óvodai felzárkózási programok, tanodák, roma lányok végzettség nélküli iskolaelhagyásának csökkentése, kollégiumi körülmények között megvalósuló gyermekjóléti prevenció program, roma szakkollégiumi szolgáltatás, olyan alulról építkező, társadalmi felzárkózást célzó tevékenységek, amelyek kiegészítik az alapellátásban biztosított szolgáltatásokat	periférikus élethelyzetek, teleszerű lakhatási körülmények felszámolását segítő infrastrukturális fejlesztések, egészséges és biztonságos lakókörnyezet a legszegényebb településeken, városrészek meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, új gazdasági, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása, valamint szükséges esetben a településtesttől elkülönült telepek felszámolása és az ott élők integrációja, közösségformálást erősítő terek, létesítmények fejlesztése, beleértve új közösségi funkciók létrehozását, meglévők megerősítését, lakhatási biztonság növelése, valamint a lakhatási körülmények infrastrukturális feltételeinek a javítása, felzárkózó települések programba bevont városok szociális városrehabilitációs beavatkozásai
Szociális fejlesztések	
megváltozott munkaképességű és fogyatékos-sággal élő személyek foglalkoztathatóságának növelése rehabilitációs támogatással, sérülékeny csoportok szociális védelemének javítása, valamint a minőségi szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük biztosítása, nevelőszülői hálózatok infrastrukturális és humán erőforrásbeli megerősítése, gyermekotthoni, javítóintézeti ellátás infrastruktúrájának korszerűsítése, tárgyi feltételeinek javítása, új férőhelyek kialakítása, szociális- és a gyermekvédelmi ellátórendszer mi-	szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtésével, új férőhelyek kialakításával és már működő ellátások infrastrukturális fejlesztésével, szociális intézmények energetikai korszerűsítése

ESZA+	ERFA
nősségi megújítása	
Család- és ifjúságügyi fejlesztések	
kisgyermekes nők foglalkoztatása érdekében rugalmas foglalkoztatás elterjesztése, újonnan kialakításra kerülő bölcsődei férőhelyekhez kapcsolódóan a kisgyermeknevelők képzése, egyszülős családok munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetének javítása, tehetség-gondozási-, valamint élménypedagógiai, fizikai aktivitásra épülő programok, krízishelyzetben lévő családok részére célzott támogatások	3 éven aluli gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek növelése és korszerűsítése 10.000 fő lakos feletti településeken, gyermekgondozási létesítmények energiahatékonysági fejlesztése
Felsőoktatás, szakképzés	
versenyképes, innovatív felsőoktatás a felsőoktatás társadalmi és gazdasági relevanciájának erősítése: oktatási és képzési innovációk megvalósítása, hallgatóközpontú és rugalmas, távolléti tanulási utak, a tudományos élet kihívásainak kezelésére szolgáló eszközök és módszerek intézményi megvalósítása, okos egyetem, felsőoktatásból a munka világába való átmenet támogatása, tanárképzés fejlesztése; a szakképzés minőségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának erősítése: szakképzési rendszer teljes szakmakínálatát lefedő tartalmi megújítása, digitális szakmai oktatást segítő tartalmi eszköz- és humán erőforrás-fejlesztések, szakképző intézmények informatikai eszközrendszerének átfogó fejlesztése, tanórán kívüli idegennyelvi kompetenciafejlesztés, oktatói ösztönzési és az intézményi minőségirányítási rendszer kialakítása	K+F+I prioritás: felsőoktatási, akadémiai és üzleti együttműködést támogató szervezetek létrehozása, támogatása és fejlesztése, melyek a kutatási kapacitásaik megerősítése által KFI tevékenységükkel vállalják üzleti partnerek igényeinek megfelelő fókuszálását, felsőoktatási intézmények energetikai korszerűsítése

Az ESZA + által finanszírozott PO4 készségkomponens (intelligens szakosodási készségek, zöld készségek, digitális készségek) tovaryűrűző hatással bír, és támogatni fogja más termelői szervezetek tevékenységeit a zöld és a digitális átmenet során is. Például a digitális készségek és az intelligens szakosodási stratégia fejlesztése később javíthatja a vállalkozások versenyképességét, reagálóképességét és megújulásának képességét, K + F + I tevékenységeiket, növelheti a termelékenységét, valamint az automatizálás és a robotizálás arányát (PO1).

2.3 Az alapok és uniós eszközök közötti szinergiák, kiegészítő jelleg

2.3.1 Kapcsolódás a PM hatálya alá tartozó alapok és a közvetlen uniós források között

Magyarország kifejezett célja, hogy a 2014-2020 közötti időszakban elért teljesítményét növelve, bizonyos programokban elérje a lakosságárányos részesedést a közvetlen irányítású programok nyújtotta támogatásokból.

A részesedés növelésének feltétele a szükséges pályázói projektmenedzsment-kapacitás megléte, a projektgazdák megfelelő önereje, a pályázó nemzetközi szinten felmutatható hozzáadott értéke, aktív részvétel nemzetközi hálózatokban, illetve a támogatott tevékenység hosszú távú hasznosulása. Az eredményesség növeléséhez szükséges

- a stratégiai területek kijelölése;
- a nemzeti, uniós kohéziós célú és a közvetlen programokból elérhető támogatások összehangolása;
- pályázást elősegítő nemzeti pénzügyi támogató környezet kialakítása;
- a releváns tagállami szereplők és hálózatok közötti kapcsolatok kiépítése.

A közvetlen irányítású uniós programokkal foglalkozó területek tevékenységének megerősítésén belül kiemelt jelentőségű a projektgazdák felé nyújtott szolgáltatások korszerűsítése, illetve ahol hiányoznak, azok kiépítése.

A programok közvetlen koordinációját az uniós fejlesztések koordinációjáért felelős minisztérium kijelölt szervezeti egysége végzi az egyes programok saját, a releváns minisztérium keretein belül működő programfelelősökkel együttműködve. Ez a szervezeti egység végzi a stratégiai jellegű pályázatok beazonosítását és benyújtásának koordinációját, monitorozza a programokat, működteti az önerő és előkészítő alapot, a tervezés és végrehajtás során biztosítja a programok és az OP-k közötti összhangot.

Az OP-k és a közvetlen uniós pályázatok közötti szinergia, lehatárolás biztosítása a programvégrehajtás során is szükséges. A közvetlen uniós pályázatok viszonylag kis száma, de a számos program miatti nagy egyedisége miatt az OP szintű koordináció csak korlátozottan valósítható meg. A központi koordinációt ellátó szervezet a pályázati kiírások előkészítése, véleményezése során tudja érvényesíteni a szinergiát, átfedések kiküszöbölését.

2.3.2 Kapcsolódás a PM hatálya alá tartozó alapok és az Újjáépítési és Alkalmazkodási Eszköz (RRF) között

A kohéziós források és az RRF közötti kapcsolat a hazai programokhoz hasonlóan a kölcsönös szinergia és komplementer jelleg érvényesítésén alapul. A két támogatási forrás között a támogathatóság és a végrehajtás alapján a következő lehatárolási szempontok érvényesülnek.

- Az RRF hangsúlyozottan a COVID-19 járvány hatásait csökkentő beruházásokat támogatja. Ennek megfelelően gyorsan kihelyezhető, rövid határidejű fejlesztéseket tartalmaz, figyelembe véve a 2026. december 31-i elszámolhatósági határidőt. Az ennél hosszabb távon megvalósuló fejlesztéseket a kohéziós politikai alapok finanszírozzák.
- Az RRF esetében a projektek kiválasztási szempontjai között alapvető az országspecifikus ajánlásoknak történő megfelelés, azon beavatkozási területek kiválasztása, ahol összeurópai szempontból is kiemelt jelentőségű a fejlesztés megvalósítása.

sa. A kohéziós politikai eszközök így nagyobb hangsúlyt fektethetnek a tagállami fejlesztési igényekre.

- Az RRF beavatkozási területének megfelelően elsősorban közberuházásokat támogat zöld és digitális gazdasági területen, míg a vállalati és magánszektor támogató fejlesztések hangsúlyosabban jelennek meg a kohéziós politikai programoknál.

A kohéziós és RRF források egymást kiegészítő és támogató végrehajtását intézményi szinten biztosítja, hogy mindkét eszköz felhasználását ugyanaz a szervezet, az uniós fejlesztések koordinációjáért felelős minisztérium kijelölt szervezeti egysége kezeli. A forráskoordináció és megvalósítás szakmai illetve pénzügyi összhangját az RRF egészére szoros monitoring rendszer biztosítja. Közös informatikai rendszer teszi lehetővé a nyomonkövetés és az adminisztráció szabályos teljesítését.

TERVEZET

3 Az igazgatási kapacitás megerősítése érdekében meghozandó intézkedések összefoglalása

A fejlesztéspolitikai intézményrendszer jelenlegi formájában 2014. január 1. óta működik. Ekkor kerültek az operatív programok irányító hatóságai az ágazati minisztériumok intézményi keretei közé. Olyan intézményrendszer került így kialakításra, amely a lehető legnagyobb mértékben segíti a hatékonysági és abszorpciós szempontok teljesülését, és **melynek értékeit a tagállam a 2021-2027-es programozási időszakra is fenn kívánja tartani.**

Az **irányító hatóságok (IH)** biztosítják, hogy az irányítási rendszerekhez kapcsolódó feladatok hatékony és eredményes módon teljesüljenek, különös tekintettel a CPR 66-69. cikkelyeire. Az IH szervezeti struktúrák a funkciók elkülönítésének elvére figyelemmel kerültek meghatározásra.

A **közreműködő szervezet (KSZ)** az IH feladatok közül az erre vonatkozó írásos megállapodásban meghatározottakat láthatja el, a CPR 65. cikkelyének megfelelően. A Magyar Hargadálkodási Operatív Program Plusz kivételével a szektorális programok esetében KSZ nem kerül kijelölésre. A TOP Plusz és a MAHOP Plusz esetében a Magyar Államkincstár, mint KSZ kerül bevonásra.

Élve a CPR 65. cikkelye által biztosított lehetőséggel, a programok **központi koordinációs** funkcióit az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter az irányítása alatt álló minisztérium útján látja el. Az erős, szabályozási funkcióval felruházott központi koordináció biztosítja az operatív programok egységes eljárásrendek mentén történő végrehajtását, valamint a **csalás és korrupció ellenes intézkedések tagállami szintű koordinációját**. Kommunikációs, értékelés és monitoring tevékenységet végez, továbbá **képzések** tartásával gondoskodik a program-végrehajtási apparátus szaktudásának bővítéséről, a rendszer szintű tapasztalatok folyamatos visszacsatolásáról.

Szintén az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter koordinálja a fejlesztéspolitikai kormány-döntések előkészítő szerve, a **Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság (FKB)** munkáját, továbbá irányítja a **Támogatásokat Vizsgáló Iroda (TVI)** munkáját is, mely az **állami támogatások** versenyszempontú ellenőrzésének központi koordináló szerve.

Az uniós értékhatárt elérő uniós támogatásból megvalósuló közbeszerzések ellenőrzését a **Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály (KFF)**, míg azok uniós értékhatár alatti, de nemzeti értékhatár feletti uniós támogatásból megvalósuló **közbeszerzések ellenőrzését az IH** végzi.

Az **Audit Hatóság (AH)** feladatait az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF) látja el. Az EUTAF végzi az összes operatív program rendszer- és mintavételes ellenőrzését, valamint az éves elszámolások ellenőrzését, továbbá tartja a kapcsolatot az ellenőrzések vonatkozásában a Bizottsággal és a többi tagállam ellenőrző szervezetével.

A Bizottság felé benyújtandó elszámolásokban szereplő kiadások jogszerűségének és szabályosságának biztosítása érdekében a tagállam – a CPR 65. cikkelyében foglaltak szerinti – szervezetileg elkülönülő **Igazoló Hatóságot** működtet, melyre a Magyar Államkincstárt jelöli ki.

Az operatív programokat nyomon követő **Monitoring Bizottságok** mellett Partnerségi Megállapodás szintű monitoring bizottság is felállításra kerül, amely a végrehajtási intézményrendszer szereplői, egyéb érintett kormányzati szereplők, valamint a meghatározó társadalmi, szakmai és civil partnerek részvételével átfogóan követi nyomon a programok megvalósulását.

A 2021-2027-es időszakban a tagállam jelentős **informatikai fejlesztések végrehajtását tervezi**. Ilyen például a közvetlen adatkapcsolat kiépítése több, ellenőrzési tevékenységet, pro-

jektkiválasztást segítő adatbázissal (pl. az állami adóhatóság adatbázisával az elszámolások alátámasztó dokumentumainak becsatolása érdekében). Emellett fejlesztéspolitikai applikáció fejlesztésére is sor kerül a pályázatok elérhetőségének javítása, a nyilvánosság biztosítása érdekében.

Az adminisztratív kapacitás erősítésére, valamint a pályázói és intézményrendszeri adminisztratív terhek csökkentésére egyszerűsítési eljárásokat tervezünk alkalmazni a programspecifikus vagy már uniós szinten rendelkezésre álló megoldások bevezetésével. E-kohéziós alapokon nyugvó informatikai rendszer használatával elérjük a papír-alapú folyamatok legnagyobb mértékben történő csökkentését.

Az **Interreg programok** tekintetében az egyes programok intézményi struktúrájának felállításáról a program dokumentumokban rögzített módon, a partnerországi tárgyalásokat követően közösen gondoskodunk, a kontroll- és audit feladatokat ellátó szervezetek kijelölése is időben megtörténik. A közös titkárságok/kontakt pontok/info pontok folyamatos működését biztosítjuk, vagy szükség esetén a partnerországi tárgyalások eredményeként felállítjuk.

TERVEZET

4 Integrált beavatkozások a demográfiai kihívások és/vagy a térségi, regionális különbségek kezelésére

A területi hátrányok csökkentése a Partnerségi Megállapodás egyik horizontálisan érvényesülő célja. Ehhez a célhoz az összes olyan fejlesztésnek hozzá kell járulnia, amely közvetlen módon elősegítheti a területi hátrányok csökkentését. Ezen a téren a legjelentősebb közvetlen hatást azok a támogatások érik el, amelyek a helyi szinten képesek ösztönözni a gazdasági aktivitás, illetve a foglalkoztatás bővítését, továbbá szükséges az érintett települések népességmegtartó képességének erősítése miatt a helyi közszolgáltatások fejlesztése is.

Ennek megfelelően a 2021-2027 időszakban ezen támogatások állnak a területi hátrányok csökkentését célzó intézkedések fókuszában.

Olyan forrásallokációs megoldás kerül alkalmazásra, amely a gazdasági aktivitást, illetve a foglalkoztatás bővítését, valamint a gazdaságfejlesztés szempontjából meghatározó helyi közszolgáltatásokat érintő felhívásokra érvényes. Emellett a helyi önkormányzatok és a kis- és középvállalatok számára elérhető támogatás esetében a területi hátránnyal érintett térségeket kedvezményező szabályok kerülnek érvényesítésre a projektkiválasztás során, továbbá a támogatási intenzitás meghatározásánál.

A területi hátrányok csökkentése érdekében a következő területi lehatárolásokkal érintett településeket lehet előnyben részesíteni, a beavatkozás jellegéhez illeszkedő módon:

A. az 5.000 fő lakosságszámnál, és 50.000 Ft/fő adóerőképességnél kisebb értékekkel rendelkező települések,

B. a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerinti komplex programmal fejlesztendő, illetve fejlesztendő járások települései,

C. a 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozata alapján kijelölt felzárkózó települések,

D. a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet alapján kijelölt szabad vállalkozási zónák települései,

E. továbbá a 1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján gazdaságélénkítés érdekében kedvezményezett települések.

Az előnyben részesített települések a következő kedvezményekben részesülhetnek a 2021-2027 programozási időszakban:

1. A gazdasági aktivitás, illetve foglalkoztatás bővítést támogató felhívások forráskeretének 30%-a két évre elkülönítésre kerül a B)-E) lehatárolással érintett települések számára a területi kohézió előmozdítása érdekében, olyan módon, hogy ezen forrásból a meghirdetést követő 24 hónapban kizárólag olyan projektet lehet támogatni, amelynek mindegyik megvalósítási helyszíne valamelyik, a területi lehatárolásban szerelő településen található. Az előnyben részesített településeken megvalósuló projektek akkor is támogathatók, ha az elkülönített keret már felhasználásra került, de a felhívás még rendelkezik szabad forrással.

2. A 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat 2. számú melléklete által felsorolt, a gazdaságfejlesztési szempontból meghatározó helyi közszolgáltatások fejlesztését támogató felhívások forráskeretének 30%-a elkülönítésre kerül egy évre az A) lehatárolásban érintett települések számára. Ennek megfelelően ebből a forrásból olyan projekt támogatható a felhívás megjelenésétől számított 12 hónapban, amelynek megvalósítási helyszíne a 2020-as adatok alapján 5.000 fő lakosságszámnál, és 50.000 Ft/fő adóerőképességnél kisebb értékekkel rendelkező településen van. Ezen településeken megvalósuló projektek akkor is támogathatók, ha az elkülönített keret már felhasználásra került, de a felhívás még rendelkezik szabad forrással.

3. A kis és középvállalkozások, illetve helyi önkormányzatok által megpályázható felhívások eseté-

ben a projekt kiválasztási szempontokra kapható pontszám legalább 20%-át a B)-E) lehatárolásban érintett településekről beadott pályázatokat preferáló szempontok mentén lehet a pályázóknak megszerezni a teljes programozási időszakban.

4. A B)-E) területi lehatárolásban érintett településeken támogatott projektekben a támogatást teljes mértékben vissza nem térítendő támogatással kell biztosítani a kis és középvállalkozások, illetve helyi önkormányzatok által megpályázható felhívásokban akkor is, ha a többi településen az adott támogatási konstrukció visszatérítendő támogatásokat is alkalmaz.

5. A B)-E) területi lehatárolásban érintett településeken támogatott projektekben a támogatást az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás által megengedett legmagasabb támogatási intenzitáson kell biztosítani.

Demográfiai kihívások és kezelésük a kohéziós politikában

A **népességfogyás és az elöregedés** következtében egyre kevesebb eltartóra egyre több eltartott jut Magyarországon. A társadalmi kohézió, valamint a család és munka összeegyeztethetőségének biztosítása érdekében **összehangolt szociálpolitikai, egészségügyi és foglalkoztatáspolitikai beavatkozások** biztosíthatják a születésszám emelkedése mellett az egészségben töltött évek számának növekedését.

A gyermekvállalást a széles körű nemzeti támogatások mellett a kohéziós forrásokból a rugalmas foglalkoztatás munkaerőpiaci megoldásainak bővítése, bölcsődei szolgáltatások kiszélesítése, munkahelyi bölcsődék kialakítása, távmunka lehetőségek kialakítása is segíti. A rugalmas foglalkoztatás a családon belüli idősgondozást, aktív időskor elérését és az egyszülős családokat is támogatja.

A magas egészséges életkor elérését célzott népegészségügyi programok és az egészségügyi alapszolgáltatások elérhetőségének javítása, a szociális és egészségügyi dolgozók felkészültségének emelése, az idősek fizikai, szellemi aktivitást segítő programokba történő bevonása, önkéntes tevékenységekben való részvételének ösztönzése támogatják.

A beavatkozások alapvetően az EFOP Plusz keretein belül történnek, de térségspecifikus beavatkozásokat tartalmaz a TOP Plusz, illetve munkaerőpiaci intézkedéseket a GINOP Plusz.